

ANALIZA REPREZENTĂRII SOCIALE A CERȘETORULUI ÎN ROMÂNIA, ÎN FUNCȚIE DE GEN ȘI VÂRSTĂ

Carina Herbei, Monica Albu, Carmen Văsar

Institutul de Istorie „George Barițiu” Cluj-Napoca – Departamentul
de Cercetări Socio-Umane; S.C. Cognitrom S.R.L., Cluj-Napoca;
Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Arad

***Abstract.** hrough this research we aimed to identify the similarities and differences between men and women, and between two groups of age (19–35 years and 36–65 years) in terms of the social representation of the beggar, in Romania. We used four samples of participants, formed depending on gender and age: 26 men aged between 19 and 35 years, 31 women aged between 19 and 35 years, 30 men aged between 36 and 65 years and 31 women aged between 36 and 65 years. We established that, for all the samples, the content of the social representation of the beggar is the same, beeing build up by nine terms: **poor; compassion; lazy; dirty; with disabilities, ill; person who pretends; homeless; exploited (put by others to beg), and gipsy.** The central node of the social representation, in all the samples, is the term **poor.** However, the structure of the social representation differs between the samples.*

***Keywords:** social representation, beggar.*

INTRODUCERE

Definiții ale cerșetorului

Cerșetorul este acea persoană „care cere de pomană” sau „care, pentru a-și procura cele necesare traiului, cere de pomană” (Cerșetor, f. d.), „de pomană” însemnând „în mod gratuit sau la un preț foarte scăzut” (Pomană, f. d.).

Cambridge Advanced Learner’s Dictionary & Thesaurus definește *cerșetorul* (beggar, f. d. a) ca „o persoană săracă, care trăiește cerând altora bani sau mâncare”. Asemănător este definit cuvântul *cerșetor* (beggar, f. d. b) în *Oxford Dictionaries*: „o persoană, în general fără locuință, care trăiește cerând altora bani sau mâncare”. Iar *Dictionnaires de français Larousse* înțelege prin *cerșetor* (mendiant, f. d.) o „persoană care cerșește pentru a trăi” și indică pentru verbul *a cerși* (mendier, f. d.) două înțelesuri: „a cere de pomană” sau „a cere ceva cu umilință sau cu insistență”.

Definițiile menționate sugerează că o trăsătură a cerșetorului este sărăcia absolută¹, lipsa celor necesare traiului. Această accepțiune este veche, în urmă cu peste 100 de ani, într-o epigramă cerșetorul fiind văzut ca o persoană „sine re, sine spe, sine fide, sine sede” (fără bani, fără speranță, fără credință, fără locuință; H. B. Philpott, 1906, apud Kurniadi, Freesty, Kwan, Sharron & Abraham, 2014, p. 1818).

Există însă și alte puncte de vedere, care nu stabilesc o legătură între sărăcie și cerșit. De exemplu, S. M. Dromi (2012, apud Kurniadi et al., 2014, p. 1818) definește cerșetorul ca „un așa-numit om al străzii care, din diverse motive, le cere trecătorilor bani sau ajutor”. L. Mortimer (2010, apud Baiee, 2013, p. 195) consideră că cerșetorul este o persoană care „cere bani fără a efectua vreun serviciu în schimbul lor”, iar S. G. Olawale (2007, apud Baiee, 2013, p. 195) privește cerșitul ca pe „un obicei al unora (cerșetori) de a solicita potențialilor donatori un ajutor pentru a supraviețui sau pentru a se îmbogăți”.

Imaginea cerșetorului în mass-media din România

Pe parcursul timpului s-au conturat mai multe reprezentări ale cerșetorilor: aceștia sunt priviți ca „oameni extrem de săraci care stârnesc milă, ca paraziți care duc o viață îmbelșugată pe seama naivilor generoși care le oferă ajutoare și chiar ca zei deghizați care îi pun la încercare pe oameni pentru a vedea de câtă compasiune dau dovadă” (E. Henry, 2009, apud Kurniadi et al., 2014, p. 1818).

Imaginea cerșetorului care trăiește în România, promovată, în general, în ziare și la televiziune, este cea a unui om care câștigă mai mult decât salariul mediu pe economie (*Cel mai bogat cerșetor...*, 2012; *În haine de cerșetor...*, 2008; *Milă sau încurajarea...*, 2015). Sunt menționate venituri zilnice cuprinse între 100 și 1700 de lei (*Obişnuiești să ajuți?...*, 2014; *Polițiștii din Timișoara...*, 2008). Unii cerșetori își permit să locuiască la hotel (*Ziua cerșetori, noaptea...*, 2010), să se deplaseze cu taxiul de la domiciliu la „locul de muncă” (*Un cerșetor are cont...*, 2011) sau să își cumpere mașini de lux (*Povestea cerșetorului...*, 2014).

Veniturile obținute de cerșetori depind însă de locul în care se practică cerșitul – în zonele circulate din orașele mari se câștigă mult mai mult decât în alte locuri (*Fără să facă nimic...*, 2014) –, de perioada din an – duminica și în preajma sărbătorilor religioase oamenii sunt mai darnici (*Crăciunul dublează câștigul...*, 2013) – și, chiar, de îmbrăcămintea celui care cerșește – cei care au haine zdrențuite primesc mai puțini bani (*Haina face românul...*, 2013).

¹ Sărăcia, considerată ca „o stare de lipsă permanentă a resurselor necesare asigurării unui trai decent” (Curelaru & Neculau, 1998, p. 23) sau, conform definiției date de J. van Stralen (1996, apud Curelaru & Neculau, 1998, p. 23), ca „o stare cauzată de schimbări accidentale în viața individului: boală, handicap, divorț, pierderea locului de muncă, urmate de crearea unor dependențe sociale și administrative, lipsuri și de apariția sentimentelor de rușine, umilință și marginalizare”, are două „dimensiuni”: o *dimensiune absolută* (lipsurile evidente), care se caracterizează printr-o nesatisfacere a nevoilor primare: hrană, locuință, îmbrăcăminte, sănătate, corelată cu nesiguranța și teamă, și o *dimensiune relativă*, care are în vedere timpul, locul, specificul comunității respective (E. Zamfir, 1996, apud Curelaru & Neculau, 1998).

Portretele cerșetorilor creionate de mass-media pot fi ierarhizate, de la cei care folosesc cerșitul ca un pretext pentru a se apropia de oameni și a fura (*Jean de la Craiova...*, 2014; *Schema inedită...*, 2014), continuând cu cei care simulează prezența unor dizabilități pentru a stârni compasiune (*Atenție cui dați bani!...*, 2013; *Demascat de polițiști...*, 2012; *Minune în Pitești...*, 2014; *Miracol la Constanța...*, 2013; *Se prefăceau bolnave...*, 2011) și până la cei care practică o anumită activitate, pe stradă, și consideră că banii primiți sunt o recompensă pentru efortul depus – de exemplu, cântă la un instrument (*Un bărbat...*, 2007) sau îi îndrumă pe șoferi spre locurile de parcare (*Câștigă în câteva ore...*, 2013).

Majoritatea articolelor din mass-media sugerează sau chiar îndeamnă direct să nu se dea bani cerșetorilor. Există însă și articole care prezintă aspecte din viața grea a unor cerșetori, fără a face comentarii, ori susțin ajutorarea cerșetorilor. Din această ultimă categorie face parte informația despre Papa Francisc, care i-a sfătuit pe catolici să îi ajute pe alții, iar atunci când le dau de pomană celor săraci, să îi privească în ochi și să le atingă mâna („Papa Francisc...”, 2013).

Lucrări din domeniul psihologiei despre cerșetori

Deși fenomenul cerșetoriei este prezent în toate marile orașe, despre el și despre cerșetori s-a scris destul de puțin în domeniul psihologiei. Din sinteza realizată de Khan, Menka și Ahmed (2013) asupra lucrărilor despre cerșetori, publicate pe plan mondial în ultima sută de ani, se poate observa că au fost tratate mai ales aspecte economice și sociale. Iar în *Toward an urban psychology: Research, action, and policy. Report of the Task Force on Urban Psychology* (American Psychological Association, 2009), apar doar termenii *poverty* (sărăcie) și *homelessness* (persoane fără adăpost), în timp ce *beggar* (cerșetor) și *begging behavior* (cerșetorie) sunt absenți.

Psihologii au fost preocupați îndeosebi de cercetarea comportamentului persoanelor care îi ajută pe cerșetori. Kurniadi și colab. (2014) au trecut în revistă explicațiile date de diverse curente psihologice motivelor pentru care oamenii le dau bani cerșetorilor. Mei-Guangyao WuXiuling Zhangfan Zhengwenyan Yexiuzhi Chenchen Hefenglan (2006) a urmărit relațiile dintre altruism și atitudinea față de cerșetori, în cazul studenților. Scaffidi Abbate și Ruggieri (2008) au efectuat un experiment pentru a identifica modul în care interacțiunea dintre anxietate și nemulțumirea cauzată de violarea spațiului personal influențează comportamentul celor care le dau bani cerșetorilor.

Cauze ale cerșetoriei în România

Motivele pentru care unii oameni practică cerșetoria sunt variate: lipsa locurilor de muncă; incapacitatea de a munci, cauzată de boli sau dizabilități; pensii mici, insuficiente pentru un trai decent; lenea. Unele persoane, îndeosebi din categoria celor vulnerabile (copii, bătrâni, persoane cu dizabilități), sunt exploatare de altele, fiind obligate să cerșească.

În cadrul proiectului *Unde începe cerșetoria, se sfârșește copilăria*, a fost realizată o anchetă cu privire la părerile copiilor și ale persoanelor adulte relative la

cauzele cerșetoriei în rândul minorilor (*Mii de euro...*, 2013). Sărăcia a fost indicată ca principalul factor declanșator al deciziei de a cerși de către 85,4% dintre respondenți, în timp ce influența negativă a familiei sau lipsa de supraveghere a copiilor au fost considerate drept cauze de către 52,1%. Cu o frecvență mult mai mică, au fost enumerate: dorința de a câștiga ușor bani (28,1%), lipsa de implicare a autorităților locale (19,8%) și lipsa de implicare a școlii (14,6%).

Pentru a identifica unele cauze ale cerșetoriei, Țerbea (2005) a intervievat persoane care cerșesc și a efectuat o anchetă, pe bază de chestionar, în rândul populației din Sibiu. Răspunsurile obținute din partea celor două categorii de persoane au fost asemănătoare: toți cerșetorii intervievați au afirmat că principalul factor vinovat de situația lor este lipsa unui venit, pe al doilea loc aflându-se lipsa unei locuințe, iar majoritatea celor care au răspuns la chestionar au considerat că principalii factori care pot determina un individ să ajungă în situația de a cerși sunt lipsa unui loc de muncă și lipsa unui venit.

O analiză a informațiilor despre cerșetorii care trăiesc în România, apărute în mass-media în ultimii ani, a condus la identificarea următoarelor tipuri de cerșetori:

- oameni ai străzii (*Cum poți ajunge...*, 2009);
- persoane care nu pot lucra (pensionari, persoane cu dizabilități), au câștiguri mici și au nevoie de un venit suplimentar pentru a achiziționa anumite produse, absolut necesare – de exemplu, medicamente (*Un bătrân cerșește...*, 2013) – sau dorite – de exemplu, calculator (*Cândva olimpic...*, 2011) –, ori pentru a-și satisface anumite dependențe – de exemplu, de jocuri de noroc (*A fost alungat...*, 2013), de alcool (*Cum poți ajunge...*, 2009) etc.;
- persoane exploatare, puse de alții să cerșească (*Copil de 3 ani...*, 2013; *Coșmarul trăit...*, 2014; *Patru copii...*, 2008);
- persoane care nu vor să muncească (*Fără să facă nimic...*, 2014; *Reporterii Observator...*, 2013).

Legat de ultima categorie, se ridică o întrebare: toți cerșetorii care refuză să lucreze sunt persoane leneșe, care au ajuns în situația actuală din cauză că nu au vrut să muncească, sau după ce au început să cerșească au constatat că, din pomeni, pot câștiga într-o oră mai mult decât muncind? Este posibilă și o altă explicație, bazată pe rezultatele unei cercetări din Africa de Sud (Stones, 2013): cerșetorii sunt persoane care preferă un program flexibil, cărora nu le place să lucreze multe ore continuu și să raporteze rezultatele activității lor.

Categoriile enumerate nu sunt clar delimitate. În rândul oamenilor străzii, un procent însemnat îl reprezintă cei care au probleme de sănătate mintală, unii dintre ei având pensie medicală. Conform unui studiu realizat de *Samu Social*, în perioada 2008–2009, în București, persoanele adulte fără adăpost cu probleme psihice sunt de două tipuri. Majoritatea (56%) au ajuns în stradă din cauza afecțiunii psihice pe care o au și care i-a împiedicat să se adapteze mediului familial, locului de muncă și cerințelor sociale. Celelalte s-au îmbolnăvit în urma vieții petrecute pe stradă (*Cum poți ajunge...*, 2009). Mulți dintre oamenii străzii sunt incapabili de muncă,

fie din cauza stării de sănătate, fie pentru că sunt flămânzi și nedormiți. Alții nu își pot găsi un loc de muncă pentru că nu au acte ori pentru că aspectul lor neîngrijit nu inspiră încredere angajatorilor. Oamenii fără adăpost își asigură venitul necesar traiului din cerșit, pensii medicale, venituri ocazionale și vânzarea materialelor refolosibile; în cazul celor cu probleme de sănătate mintală, principala sursă de supraviețuire este cerșitul. O parte dintre persoanele exploatate, obligate de alții să cerșească, provin din rândul oamenilor străzii.

O altă categorie de persoane care cerșesc o reprezintă cele care au locuință, sunt capabile de muncă, dar nu își pot găsi un serviciu pentru că nu au nicio pregătire profesională, nu știu cum să își caute un loc de muncă sau nu știu cum să se comporte la un interviu pentru a fi angajate. Multe astfel de persoane sunt de etnie rromă. Având, în general, familii numeroase și venituri extrem de reduse (de obicei, doar alocațiile copiilor), aceste persoane, dacă nu vor să fure sau să se prostitueze, sunt obligate să apeleze la mila trecătorilor, în marile orașe din România sau din străinătate. Mass-media din România se ocupă, aproape în exclusivitate, de cei care cerșesc în alte țări și oferă informații fie despre nemulțumirile pe care le provoacă activitatea acestora, fie despre câștigurile mari pe care ei le obțin din cerșit.

Pe lângă persoanele care și-au creat un obicei din a cere de pomană – și care reprezintă majoritatea cerșetorilor – există unele care apelează la mila publică pentru că au ajuns într-un impas și nu reușesc, singure, să facă rost de bani mulți într-un timp scurt. În general, motivele invocate de acestea sunt bolile grave, care nu pot fi vindecate decât prin intervenții chirurgicale sau tratamente medicale costisitoare, ori distrugerea locuinței.

Considerăm că, pentru a se putea identifica mijloacele care ar conduce la diminuarea numărului cerșetorilor, ar fi necesară o clasificare a cerșetorilor după următoarele criterii:

- capacitatea lor de a munci, determinată de vârstă și de prezența unor boli sau dizabilități;
- capacitatea lor de a-și găsi un loc de muncă, determinată de pregătirea școlară și profesională și de cunoștințele pe care le au despre modul de căutare a unui loc de muncă și de obținere a unui serviciu;
- dorința lor de a munci.

Fiecare dintre categoriile formate astfel necesită, probabil, alte măsuri.

Reprezentarea socială a cerșetorului în România

Într-o cercetare anterioară (Herbei, Văsar & Albu, 2014), am determinat reprezentarea socială a cerșetorului, în rândul populației din România.

Nodul central a fost constituit de termenul *sărac*. Acesta reflectă imaginea pe care doresc să o creeze cerșetorii, pentru a inspira milă și a-i determina astfel pe oameni să le dea de pomană, imagine care, după cum s-a văzut în secțiunea *Imaginea cerșetorului în mass-media din România*, nu corespunde întotdeauna realității.

Elementele periferice ale reprezentării sociale pot fi grupate astfel:

- „etichete” pentru categoriile de cerșetori desprinse din informațiile furnizate de mass-media, categorii enumerate în secțiunea *Cauze ale cerșetoriei în România: lipsit de locuință; cu dizabilități, bolnav; exploatat (pus de alții să cerșească); leneș;*
- caracteristici ale unor cerșetori menționate frecvent în mass-media: *persoană care se preface; rom;*
- caracteristică a celor mai mulți cerșetori: *murdar;*
- sentimentul pe care doresc – și, adesea, reușesc – să îl inspire cerșetorii: *milă.*

Se constată, astfel, că reprezentarea socială a cerșetorului din România este influențată de imaginea pe care doresc să o creeze cerșetorii despre ei (sărac, vrednic de milă) și de imaginea cerșetorului pe care încearcă să o creeze mass-media.

Scopul cercetării

În cercetarea anterioară menționată (Herbei, Văsar & Albu, 2014), am determinat reprezentarea socială a cerșetorului, în rândul populației din România, fără a ține seama de gen și de vârstă. Prin această cercetare am urmărit să identificăm reprezentarea socială a cerșetorului din România separat pentru femei și pentru bărbați, iar în cadrul fiecărui gen, pentru două grupe de vârstă (19–35 de ani și 36–65 de ani) și să comparăm cele patru reprezentări sociale.

METODE, PARTICIPANȚI, INSTRUMENTE

Metode

Cercetarea a avut trei pași, iar la fiecare pas a fost aplicată o altă metodă.

Pasul 1. Determinarea relațiilor dintre termenii care alcătuiesc conținutul reprezentării sociale, prin metoda asocierii cuvintelor

În general, în metoda asocierii cuvintelor se pornește de la o listă de termeni, extrași de către cel care efectuează cercetarea fie din datele colectate în urma unei investigații pe tema obiectului reprezentării sociale, fie din texte de referință. În această cercetare am utilizat lista de termeni rezultată din cercetarea anterioară (Herbei, Văsar & Albu, 2014). Ea conține cei nouă termeni (nodul central și elementele periferice) enumerați în paragraful *Reprezentarea socială a cerșetorului în România*.

Li s-a cerut participanților la cercetare să aleagă un termen (numit *termen inductor*) din lista prezentată și să îi asocieze câte cuvinte doresc. Totalitatea cuvintelor distincte atașate unui termen inductor constituie *dicționarul termenului*. Metoda asocierii cuvintelor prelucrează dicționarele obținute. Cu ajutorul lor calculează indici de similaritate între termenii inductori.

Am calculat *indicele de similaritate* pentru doi termeni, T_i și T_j ($i, j \in \{1, 2, \dots, 9\}$, $i \neq j$), cu ajutorul formulei:

$$s_{i,j} = \frac{n_{i,j} + n_{j,i}}{N_i + N_j}$$

unde:

si,j = indicele de similaritate pentru termenii Ti și Tj ;

ni,j = numărul de persoane care au ales termenul inductor Ti și i-au asociat termenul Tj ;

nj,i = numărul de persoane care au ales termenul inductor Tj și i-au asociat termenul Ti ;

Ni = numărul de persoane care au ales termenul inductor Ti ;

Nj = numărul de persoane care au ales termenul inductor Tj .

Dacă $Ni = 0$ și $Nj = 0$, atunci nu se poate calcula si,j .

Evident, $si,j = sj,i$.

Valoarea indicelui de similaritate definit astfel variază între 0 ($si,j = 0$ atunci când termenului inductor Ti nu i-a fost asociat niciodată termenul Tj și termenului inductor Tj nu i-a fost asociat niciodată termenul Ti) și 1 ($si,j = 1$ dacă ori de câte ori a fost ales termenul inductor Ti i s-a asociat termenul Tj și de fiecare dată când a fost ales termenul inductor Tj i s-a asociat termenul Ti).

Mărimea indicelui de similaritate pentru doi termeni reflectă tăria legăturii directe dintre aceștia, frecvența asocierii lor în gândirea persoanelor.

Pasul 2. *Identificarea locului fiecărui termen în cadrul conținutului reprezentării sociale, prin metoda ordonării termenilor*

Fiecărui participant la cercetare i s-a cerut să parcurgă lista cu termeni folosită la pasul 1 și să ordoneze termenii, având în vedere pentru fiecare termen cât de potrivit îl consideră pentru a defini ceea ce simte și gândește atunci când întâlnește cuvântul „cerșetor”. Termenul cel mai potrivit a fost plasat pe locul 1, iar cel mai puțin potrivit, pe locul 9.

În ierarhia realizată de o persoană, fiecărui termen i s-a acordat un număr de puncte egal cu 10 minus poziția pe care este plasat termenul.

Pentru fiecare termen s-a calculat un punctaj, ca medie a punctelor obținute de acesta în toate ierarhiile produse de participanți. Pe baza punctajelor, s-a stabilit o ierarhie a termenilor, în cadrul eșantionului, termenul care a obținut cel mai mare punctaj fiind plasat pe locul 1, iar cel cu punctajul cel mai mic, pe locul 9.

Pasul 3. *Analiza omogenității părerilor despre locul fiecărui termen*

S-a calculat indicatorul energiei informaționale (C), pentru fiecare termen, utilizându-se formula:

$$C = \frac{\sum_{i=1}^9 \left(\frac{f_i}{N} \right)^2}{1 - \frac{1}{9}}$$

unde:

f_i = numărul persoanelor care au plasat termenul pe poziția i , $i = 1, 2, \dots, 9$;

$N = f_1 + f_2 + \dots + f_9$ este numărul total de persoane care au ordonat termenii.

Indicatorul energiei informaționale arată cât de omogenă este o colectivitate (populație sau eșantion) în privința valorilor unei variabile. O colectivitate este *omogenă* dacă există o valoare a variabilei care are o frecvență relativă mare, apropiată de 1, ceea ce înseamnă că majoritatea elementelor din colectivitate au aceeași valoare a variabilei. Colectivitatea este *eterogenă*, dacă frecvențele relative ale tuturor valorilor variabilei nu se deosebesc decât puțin între ele, adică în colectivitate sunt prezente diverse valori ale variabilei și niciuna dintre ele nu apare la un număr mult mai mare de elemente decât celelalte.

Indicatorul energiei informaționale ia valori în intervalul $[0, 1]$. Pentru o colectivitate eterogenă el are o valoare mică, apropiată de 0. Atunci când colectivitatea este omogenă el are valoare mare, apropiată de 1.

În această cercetare, indicatorul energiei informaționale a unui termen arată cât de asemănătoare între ele sunt părerile participanților despre poziția termenului în ierarhiile alcătuite de aceștia la pasul 2.

Participanți

S-au utilizat patru eșantioane de participanți, formate în funcție de gen și de vârstă. Structura fiecărui eșantion este prezentată în tabelul 1. Toți participanții aveau domiciliul în mediul urban și erau de etnie română. În eșantioanele având vârsta cuprinsă între 19 și 35 de ani sunt mai frecvente decât în celelalte două eșantioane persoanele care au absolvit doar liceul. Aceasta se explică prin faptul că o parte dintre participanții din prima grupă de vârstă erau studenți.

Tabelul 1

Structura eșantioanelor de participanți

	Grupa de vârstă 19–35 de ani		Grupa de vârstă 36–65 de ani	
	Bărbați ($N = 26$)	Femei ($N = 31$)	Bărbați ($N = 30$)	Femei ($N = 31$)
Vârsta (în ani)				
minim	19	19	36	36
maxim	35	35	65	65
m	24,69	25,35	47,30	46,65
σ	5,13	5,43	9,00	8,52
Ultima școală absolvită				
Liceu	11	12	5	4
Școală postliceală	1	2	4	7
Facultate	14	17	21	20

Instrumente

Am utilizat lista de termeni obținută în cercetarea anterioară pe care am menționat-o mai sus (Herbei, Văsar, Albu, 2014). Aceasta conține următorii termeni:

1. Sărac;
2. Milă;

3. Leneș;
4. Murdar;
5. Cu dizabilități, bolnav;
6. Persoană care se preface;
7. Lipsit de locuință;
8. Exploatat (pus de alții să cerșească);
9. Rrom.

REZULTATE

Pasul 1. Determinarea relațiilor dintre termenii care alcătuiesc conținutul reprezentării sociale, prin metoda asocierii cuvintelor

În toate cele patru eșantioane, termenul inductor ales cel mai frecvent de participanți a fost *sărac* (tabelul 2). Dar, în timp ce în eșantioanele de femei acest termen a fost ales mult mai des decât ceilalți, în eșantioanele de bărbați frecvența alegerii lui este foarte apropiată de frecvența alegerii termenului *leneș*.

Mai mult de jumătate dintre respondenți (64, dintre care 17 bărbați din grupa de vârstă 19–35 de ani, 18 femei din grupa de vârstă 19–35 de ani, 16 bărbați din grupa de vârstă 36–65 de ani, 13 femei din grupa de vârstă 36–65 de ani) au descris relația termenului ales cu termenul *cerșetor* fără a face referire la vreun alt termen din listă. Ceilalți participanți au menționat între unu și șapte termeni.

Tabelul 2

Frecvența alegerii fiecărui termen din listă

Termen ales	Grupa de vârstă 19–35 de ani		Grupa de vârstă 36–65 de ani	
	Bărbați (N = 26)	Femei (N = 31)	Bărbați (N = 30)	Femei (N = 31)
1. <i>Sărac</i>	6	12	8	12
2. <i>Milă</i>	4	4	1	6
3. <i>Leneș</i>	5	4	7	3
4. <i>Murdar</i>	1	1	0	0
5. <i>Cu dizabilități, bolnav</i>	2	0	1	0
6. <i>Persoană care se preface</i>	1	4	5	2
7. <i>Lipsit de locuință</i>	2	0	0	0
8. <i>Exploatat (pus de alții să cerșească)</i>	3	4	7	4
9. <i>Rrom</i>	2	2	1	4

În general, persoanele care au ales termenul inductor *sărac* au explicat legătura acestuia cu termenul *cerșetor* fără a folosi alți termeni dintre cei prezenți în listă (4 bărbați din 6 în grupa de vârstă 19–35 de ani, 7 femei din 12 în grupa de vârstă 19–35 de ani, 4 bărbați din 8 în grupa de vârstă 36–65 de ani și 5 femei din 12 în grupa de vârstă 36–65 de ani). Din acest motiv, fiecare termen apare

menționat de puține persoane (în general, de 0–2 persoane). Doar termenul *lipsit de locuință* a fost amintit de trei femei din grupa de vârstă 19–35 de ani și de patru femei din grupa de vârstă 36–65 de ani (tabelul 3).

Tabelul 3

Frecvența termenilor menționați de persoanele care au ales termenul inductor *sărac*

Termen menționat	Grupa de vârstă 19–35 de ani		Grupa de vârstă 36–65 de ani	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
<i>Milă</i>	0	0	1	0
<i>Leneș</i>	1	2	0	2
<i>Murdar</i>	1	0	2	0
<i>Cu dizabilități, bolnav</i>	1	0	2	2
<i>Persoană care se preface</i>	1	0	0	0
<i>Lipsit de locuință</i>	0	3	2	4
<i>Exploatat (pus de alții să cerșească)</i>	1	0	1	0
<i>Rrom</i>	1	0	0	0
Frecvența alegerii termenului <i>sărac</i>	6	12	8	12

Foarte puține dintre persoanele care au ales un alt termen inductor au utilizat termenul *sărac* pentru a explica legătura termenului ales cu termenul *cerșetor* (tabelul 4). Termenul *sărac* a fost menționat mai frecvent doar de către persoanele care au ales termenii *milă* sau *exploatat (pus de alții să cerșească)*.

Tabelul 4

Frecvența menționării termenului *sărac* de către persoanele care au ales un alt termen inductor

Termen inductor ales	Grupa de vârstă 19–35 de ani		Grupa de vârstă 36–65 de ani	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
<i>Milă</i>	1 (4)	1 (4)	0 (1)	3 (6)
<i>Leneș</i>	0 (5)	0 (4)	0 (7)	0 (3)
<i>Murdar</i>	0 (1)	1 (1)	0 (0)	0 (0)
<i>Cu dizabilități, bolnav</i>	0 (2)	0 (0)	0 (1)	0 (0)
<i>Persoană care se preface</i>	0 (1)	0 (4)	0 (5)	0 (2)
<i>Lipsit de locuință</i>	0 (2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
<i>Exploatat (pus de alții să cerșească)</i>	1 (3)	0 (4)	2 (7)	2 (4)
<i>Rrom</i>	1 (2)	0 (2)	0 (1)	0 (4)

Observație. În paranteză s-a notat numărul persoanelor care au ales termenul inductor care figurează în prima coloană.

Tabelul 5 ilustrează valorile maxime și medianele indicilor de similaritate ai termenilor. Nu au putut fi calculați indicii de similaritate între termenii care nu au fost aleși de nicio persoană:

- între *cu dizabilități, bolnav și lipsit de locuință*, pentru femeile din ambele grupe de vârstă;
- între *murdar și lipsit de locuință*, pentru bărbații și femeile din grupa de vârstă 36–65 de ani;
- între *murdar și cu dizabilități, bolnav*, pentru femeile din grupa de vârstă 36–65 de ani.

Se observă că, în fiecare eșantion, pentru fiecare termen există cel puțin un indice de similaritate egal cu zero, adică există un termen care nu are legătură directă cu acesta.

Tabelul 5

Valorile maxime și medianele indicilor de similaritate ai termenilor

Grupa de vârstă 19–35 de ani								
Termen	Bărbați				Femei			
	Nr.	Nr. P.	maxim	<i>Md</i>	Nr.	Nr. P.	maxim	<i>Md</i>
<i>Sărac</i>	8	7	0,250	0,134	8	4	0,250	0,031
<i>Milă</i>	8	3	0,333	0,000	8	7	0,400	0,146
<i>Lenș</i>	8	3	0,143	0,000	8	3	0,200	0,000
<i>Murdar</i>	8	1	0,143	0,000	8	7	1,000	0,200
<i>Cu dizabilități, bolnav</i>	8	3	0,333	0,000	7	2	1,000	0,000
<i>Persoană care se preface</i>	8	3	0,333	0,000	8	3	0,250	0,000
<i>Lipsit de locuință</i>	8	1	0,333	0,000	7	3	1,000	0,000
<i>Exploatat (pus de alții să cerșească)</i>	8	3	0,250	0,000	8	2	0,250	0,000
<i>Rrom</i>	8	2	0,250	0,000	8	1	0,167	0,000

Grupa de vârstă 36–65 de ani								
Termen	Bărbați				Femei			
	Nr.	Nr. P.	maxim	<i>Md</i>	Nr.	Nr. P.	maxim	<i>Md</i>
<i>Sărac</i>	8	5	0,250	0,156	8	5	0,333	0,129
<i>Milă</i>	8	5	1,000	0,118	8	3	0,167	0,000
<i>Lenș</i>	8	3	0,250	0,000	8	4	0,429	0,067
<i>Murdar</i>	7	1	0,250	0,000	6	1	0,500	0,000
<i>Cu dizabilități, bolnav</i>	8	4	0,500	0,083	6	5	0,500	0,200
<i>Persoană care se preface</i>	8	3	0,167	0,000	8	2	0,500	0,000
<i>Lipsit de locuință</i>	7	2	1,000	0,000	6	1	0,333	0,000
<i>Exploatat (pus de alții să cerșească)</i>	8	5	0,375	0,098	8	5	0,500	0,113
<i>Rrom</i>	8	2	0,167	0,000	8	4	0,500	0,063

Legendă. Nr. reprezintă numărul indicilor de similaritate care au putut fi calculați pentru termenul notat în prima coloană. Nr. P. este numărul de indici de similaritate diferiți de zero. *Md* este mediana indicilor de similaritate.

Am urmărit, în fiecare eșantion, care sunt termenii pentru care au putut fi calculați toți cei opt indici de similaritate și cel puțin jumătate dintre acești indici au valoarea mai mare decât zero (adică, termenii au legături directe cu cel puțin

jumătate dintre ceilalți termeni), iar dintre ei l-am reținut pe acela care are cea mai mare mediană a indicilor de similaritate (adică, are cele mai puternice legături cu ceilalți termeni). Termenii reținuți sunt:

- pentru bărbații din grupa de vârstă 19–35 de ani: *sărac*;
- pentru femeile din grupa de vârstă 19–35 de ani: *murdar* (termenul *sărac* are jumătate dintre indicii de similaritate nenuli, însă mediana indicilor de similaritate este destul de mică);
- pentru bărbații din grupa de vârstă 36–65 de ani: *sărac*;
- pentru femeile din grupa de vârstă 36–65 de ani: *sărac*.

În trei dintre eșantioane (femei din grupa de vârstă 19–35 de ani, bărbați și femei din grupa de vârstă 36–65 de ani) termenul *sărac* are cea mai mare valoare a indicelui de similaritate cu termenul *lipsit de locuință*, iar cu termenii *persoană care se preface* și *rrom* are indicii de similaritate egal cu zero (tabelul 6). În eșantionul bărbaților din grupa de vârstă 36–65 de ani, valoarea maximă a indicilor de similaritate ai termenului *sărac* se înregistrează și pentru termenul *murdar*.

În cel de-al patrulea eșantion (bărbați din grupa de vârstă 19–35 de ani) situația este opusă: cel mai mare indice de similaritate al termenului *sărac* este cu termenul *rrom*, iar cu termenul *lipsit de locuință* indicele de similaritate este nul.

Tabelul 6

Indicii de similaritate între termenul *sărac* și ceilalți termeni

Termen ales	Grupa de vârstă 19–35 de ani		Grupa de vârstă 36–65 de ani	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
<i>Milă</i>	0,100	0,063	0,111	0,167
<i>Leneș</i>	0,091	0,125	0,000	0,133
<i>Murdar</i>	0,143	0,077	0,250	0,000
<i>Cu dizabilități, bolnav</i>	0,125	0,000	0,222	0,167
<i>Persoană care se preface</i>	0,143	0,000	0,000	0,000
<i>Lipsit de locuință</i>	0,000	0,250	0,250	0,333
<i>Exploatat (pus de alții să cerșească)</i>	0,222	0,000	0,200	0,125
<i>Rrom</i>	0,250	0,000	0,000	0,000

Se constată, astfel, că similaritatea termenului *sărac* cu ceilalți termeni variază de la un eșantion la altul. O situație asemănătoare apare și la restul termenilor. Pentru exemplificare, au fost notați în tabelul 7 indicii de similaritate ai termenului *leneș*. Deși acest termen are, în fiecare eșantion, doar 3–4 indici de similaritate diferiți de zero, termenii pentru care indicii de similaritate sunt nenuli și cei pentru care au cea mai mare valoare diferă între eșantioane.

Am căutat, în fiecare eșantion, toate grupele de termeni care au următoarele proprietăți:

- a) grupa conține termeni din listă care au, între ei, indici de similaritate diferiți de zero;

b) orice termen din listă care nu a fost inclus în grupă are cu cel puțin un termen din grupă indicele de similaritate egal cu zero;

c) este grupa cu cei mai mulți termeni din listă care îndeplinește condițiile a–b.

Grupele identificate astfel sunt prezentate în tabelul 8. Se observă că toate aceste grupe sunt compuse din patru termeni și conțin termenul *sărac*. În fiecare eșantion, grupele care îndeplinesc condițiile a–b și nu conțin termenul *sărac* au cel mult trei termeni.

Tabelul 7

Indicii de similaritate dintre termenul *leneș* și ceilalți termeni

Termen ales	Grupa de vârstă 19–35 de ani		Grupa de vârstă 36–65 de ani	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
<i>Sărac</i>	0,091	0,125	0,000	0,133
<i>Milă</i>	0,111	0,125	0,250	0,000
<i>Murdar</i>	0,000	0,200	0,000	0,000
<i>Cu dizabilități, bolnav</i>	0,000	0,000	0,000	0,333
<i>Persoană care se preface</i>	0,000	0,000	0,083	0,000
<i>Lipsit de locuință</i>	0,000	0,000	0,000	0,000
<i>Exploatat (pus de alții să cerșească)</i>	0,000	0,000	0,071	0,143
<i>Rrom</i>	0,143	0,000	0,000	0,429

Prin urmare, termenul *sărac* este „înconjurat” de trei termeni cu care are legături directe și care au legături directe între ei și nu există niciun alt termen care să fie „înconjurat” de mai mulți termeni cu aceste proprietăți.

Tabelul 8

Grupele de termeni în care toți indicii de similaritate ai termenilor sunt nenuli și care conțin cei mai mulți termeni din listă

Grupa de vârstă 19–35 de ani		Grupa de vârstă 36–65 de ani	
Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
<i>sărac;</i> <i>cu dizabilități, bolnav;</i> <i>persoană care se preface;</i> <i>exploatat (pus de alții să cerșească)</i>	<i>sărac;</i> <i>milă;</i> <i>leneș;</i> <i>murdar</i>	<i>sărac;</i> <i>milă;</i> <i>cu dizabilități, bolnav;</i> <i>exploatat (pus de alții să cerșească)</i>	<i>sărac;</i> <i>milă;</i> <i>cu dizabilități, bolnav;</i> <i>exploatat (pus de alții să cerșească)</i>
	<i>sărac;</i> <i>milă;</i> <i>murdar;</i> <i>lipsit de locuință</i>		<i>sărac; leneș;</i> <i>cu dizabilități, bolnav;</i> <i>exploatat (pus de alții să cerșească)</i>

Pasul 2. Identificarea locului fiecărui termen în cadrul conținutului reprezentării sociale, prin metoda ordonării termenilor

În toate eșantioanele de participanți, termenul care a fost plasat cel mai frecvent pe primele două locuri este *sărac* (tabelul 9).

Tabelul 9

Frecvențele plasării termenilor pe locurile 1–2 și 8–9 în ierarhiile formate de participanți

Termen	Grupa de vârstă 19–35 de ani				Grupa de vârstă 36–65 de ani			
	Bărbați		Femei		Bărbați		Femei	
	Loc 1–2	Loc 8–9	Loc 1–2	Loc 8–9	Loc 1–2	Loc 8–9	Loc 1–2	Loc 8–9
<i>Sărac</i>	14	2	15	0	12	7	11	8
<i>Milă</i>	6	9	6	7	3	3	9	6
<i>Leneș</i>	9	6	6	6	10	3	8	9
<i>Murdar</i>	6	6	10	1	0	12	3	10
<i>Cu dizabilități, bolnav</i>	4	3	3	13	5	8	5	4
<i>Persoană care se preface</i>	4	5	4	12	9	6	9	8
<i>Lipsit de locuință</i>	2	7	8	6	4	8	4	5
<i>Exploatat (pus de alții să cerșească)</i>	6	5	4	5	11	4	9	5
<i>Rrom</i>	1	9	4	12	4	10	4	7

În eșantioanele grupei de vârstă 19–35 de ani, acest termen a fost plasat pe unul dintre primele două locuri mult mai frecvent decât restul termenilor și a fost plasat cel mai rar pe ultimele două locuri. Din acest motiv, punctajul termenului *sărac* este mult mai mare decât punctajele celorlalți termeni (tabelul 10).

În eșantioanele grupei de vârstă 36–65 de ani, există termeni care au fost plasați pe primele două locuri aproape tot atât de frecvent ca termenul *sărac*: *exploatat (pus de alții să cerșească)* și *leneș*, în eșantionul de bărbați; *milă*, *persoană care se preface* și *exploatat (pus de alții să cerșească)*, în eșantionul de femei. Punctajele acestor termeni nu sunt cu mult mai mici decât punctajul termenului *sărac* (tabelul 10).

Pentru eșantioanele grupei de vârstă 19–35 de ani, ierarhiile formate în funcție de punctajele termenilor se deosebesc mult între ele. Singura asemănare este faptul că pe prima poziție, în ambele eșantioane, se află termenul *sărac* (tabelul 10).

Tabelul 10

Punctajul obținut și indicatorul energiei informaționale pentru fiecare termen

Termen	Grupa de vârstă 19–35 de ani					
	Bărbați			Femei		
	Punctaj	Indicatorul energiei informaționale	Loc	Punctaj	Indicatorul energiei informaționale	Loc
<i>Sărac</i>	6,54	0,081	1	7,00	0,131	1
<i>Milă</i>	4,42	0,018	8	5,06	0,012	5
<i>Leneș</i>	5,50	0,018	2	5,23	0,035	3
<i>Murdar</i>	4,92	0,015	5	5,74	0,080	2
<i>Cu dizabilități, bolnav</i>	5,35	0,031	3	3,58	0,066	9
<i>Persoană care se preface</i>	4,69	0,028	6	4,19	0,038	7
<i>Lipsit de locuință</i>	4,65	0,038	7	5,19	0,031	4
<i>Exploatat (pus de alții să cerșească)</i>	5,08	0,015	4	5,00	0,040	6
<i>Rrom</i>	3,84	0,051	9	4,00	0,042	8

Grupa de vârstă 36–65 de ani						
Termen	Bărbați			Femei		
	Punctaj	Indicatorul energiei informaționale	Loc	Punctaj	Indicatorul energiei informaționale	Loc
<i>Sărac</i>	6,07	0,078	1	5,74	0,047	1
<i>Milă</i>	5,10	0,043	5	5,26	0,024	3
<i>Leneș</i>	5,83	0,030	3	5,00	0,033	6
<i>Murdar</i>	3,53	0,060	9	3,94	0,052	9
<i>Cu dizabilități, bolnav</i>	4,53	0,038	6	5,19	0,033	4
<i>Persoană care se preface</i>	5,73	0,033	4	5,06	0,021	5
<i>Lipsit de locuință</i>	4,13	0,035	7	4,90	0,040	7
<i>Exploatat (pus de alții să cerșească)</i>	5,97	0,027	2	5,42	0,021	2
<i>Rrom</i>	4,10	0,058	8	4,48	0,026	8

Observație. Locul reprezintă poziția pe care este plasat termenul în ierarhia stabilită pe baza punctajelor.

Ierarhiile termenilor sunt asemănătoare pentru eșantioanele grupei de vârstă 36–65 de ani. În ambele ierarhii primele două poziții și ultimele trei poziții sunt ocupate de aceiași termeni: *sărac* pe primul loc, *exploatat (pus de alții să cerșească)*, pe locul al doilea, *lipsit de locuință*, pe antepenultimul loc, *rrom*, pe penultimul loc, și *murdar*, pe ultimul loc (tabelul 10).

Pasul 3. Analiza omogenității părerilor despre locul fiecărui termen

Se observă în tabelul 10 că, pentru toți termenii, indicatorii energiei informaționale au valori mici. Aceasta înseamnă o mare diversitate a părerilor respondenților cu privire la importanța celor nouă termeni în descrierea gândurilor și a sentimentelor generate de cuvântul *cerșetor*.

În eșantioanele grupei de vârstă 19–35 de ani, termenul *sărac* are cea mai mare valoare a indicatorului energiei informaționale, mult mai mare decât valorile celorlalți termeni, datorită faptului că aproximativ jumătate dintre persoane l-au plasat pe unul dintre primele două locuri în ierarhiile pe care le-au construit, acordându-i o mare importanță.

În eșantioanele grupei de vârstă 36–65 de ani, indicatorul energiei informaționale are valori apropiate pentru termenii *sărac* și *murdar*, din cauza frecvențelor mari cu care termenul *sărac* a fost plasat pe unul dintre primele două locuri, iar termenul *murdar* pe unul dintre ultimele două locuri.

CONCLUZII

În fiecare eșantion de participanți nu există niciun termen care, la pasul 1, să nu fi fost ales de nicio persoană sau să nu fi fost menționat de nicio persoană atunci când a descris legătura termenului ales cu termenul *cerșetor*. Aceasta constituie o dovadă că toți cei nouă termeni din lista utilizată fac parte din conținutul reprezentării sociale a cerșetorului.

Pentru identificarea nodului central al reprezentării sociale în fiecare eşantion am sintetizat în tabelul 11 principalele rezultate obținute pe parcursul celor trei pași ai cercetării. Ele conduc la concluzia că, în ambele grupe de vârstă, atât pentru bărbați, cât și pentru femei, nodul central al reprezentării sociale a cerșetorului este termenul *sărac*.

Tabelul 11

Sinteza rezultatelor care permit identificarea nodului central al reprezentării sociale

	Grupa de vârstă 19–35 de ani		Grupa de vârstă 36–65 de ani	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
Termenul ales cel mai frecvent la pasul 1	<i>sărac</i>	<i>sărac</i>	<i>sărac</i>	<i>sărac</i>
Termenul care are cel puțin jumătate dintre indicii de similaritate cu ceilalți termeni diferiți de zero și are cea mai mare mediană a indicilor de similaritate	<i>sărac</i>	<i>murdar</i>	<i>sărac</i>	<i>sărac</i>
Grupele cu cei mai mulți termeni care au între ei indici de similaritate diferiți de zero	<i>sărac;</i> <i>cu dizabilități,</i> <i>bolnav;</i> <i>persoană care se preface;</i> <i>exploatat (pus de alții să cerșească)</i>	<i>sărac;</i> <i>milă;</i> <i>leneș;</i> <i>murdar</i>	<i>sărac;</i> <i>milă;</i> <i>cu dizabilități,</i> <i>bolnav;</i> <i>exploatat (pus de alții să cerșească)</i>	<i>sărac;</i> <i>milă;</i> <i>cu dizabilități,</i> <i>bolnav;</i> <i>exploatat (pus de alții să cerșească)</i>
		<i>sărac;</i> <i>milă;</i> <i>murdar;</i> <i>lipsit de locuință</i>		<i>sărac;</i> <i>leneș;</i> <i>cu dizabilități,</i> <i>bolnav;</i> <i>exploatat (pus de alții să cerșească)</i>
Termenul plasat cel mai frecvent pe primele două locuri în ierarhiile formate de participanți	<i>sărac</i>	<i>sărac</i>	<i>sărac</i>	<i>sărac</i>
Termenul aflat pe primul loc în ierarhia construită pe baza punctajelor	<i>sărac</i>	<i>sărac</i>	<i>sărac</i>	<i>sărac</i>

Faptul că cerșetorul este văzut, în primul rând, ca un om „sărac” și mai puțin ca o persoană „leneșă” sau care „se preface” explică atitudinea de bunăvoință manifestată de mulți oameni față de cerșetori, concretizată în ajutorarea acestora cu bani, ceea ce, de fapt, încurajează fenomenul cerșetoriei.

Structura reprezentării sociale diferă însă între cele patru eşantioane. Concret, de la un eşantion la altul diferă:

- termenii care au cea mai puternică legătură directă între ei (cea mai mare valoare a indicilor de similaritate) (tabelul 5);
- grupele formate din termeni care au legături directe între ei și nu au legături directe cu termenii care nu aparțin grupei (tabelul 8);
- importanța acordată termenilor, rezultată din pozițiile pe care au fost plasați termenii în ierarhiile formate de participanți (tabelul 9) și care se reflectă în ierarhiile construite pentru fiecare eșantion (tabelul 10).

Având în vedere că reprezentarea socială a cerșetorului în România este influențată în mare măsură de informațiile despre cerșetori pe care le difuzează mass-media, este posibil ca deosebirile constatate între cele patru reprezentări sociale să fie determinate de faptul că eșantioanele de participanți utilizate în cercetare citesc ziare diferite și urmăresc emisiuni de televiziune diferite.

LIMITE ALE CERCETĂRII ȘI DIRECȚII DE CONTINUARE A CERCETĂRII

Rezultatele obținute nu pot fi extinse la nivelul întregii populații din România deoarece eșantioanele de participanți utilizate în cercetare nu sunt reprezentative pentru populația din România. Participanții provin doar din trei județe (Arad, Cluj și Timiș), toți sunt de etnie română, domiciliază în mediul urban și au absolvit cel puțin liceul (unii au absolvit și o școală postliceală sau o facultate).

Este posibil ca reprezentarea socială a cerșetorului, în România, să difere nu doar între bărbați și femei și între grupe de vârstă, ci și în funcție de alte variabile, cum ar fi etnia, apartenența religioasă și venitul. O cercetare viitoare va ține cont și de alte variabile.

BIBLIOGRAFIE

- A fost alungat cu pietre din intersecție, dar s-a întors! Profesorul-cerșetor din Băneasa și-a reluat job-ul îmbrăcat incredibil! (2013, 7 octombrie). Citit în 21 ianuarie 2015 la <http://www.cancan.ro/multimedia/video/exclusiv/a-revenit-la-vechea-zona-profesorul-cerșetor-si-a-reluat-job-ul-imbracat-la-patru-ace.html>
- American Psychological Association. (2009). *Toward an urban psychology: Research, action, and policy. Report of the Task Force on Urban Psychology*. Citit în 20 ianuarie 2015 la <http://www.apa.org/pi/ses/resources/publications/urban-taskforce.pdf>.
- Atenție cui dați bani! Unui cerșetor i-a „crescut” piciorul „lipsă” când l-au ridicat poliștii. (2013, 30 septembrie). Citit în 21 ianuarie 2015 la <http://stirileprotv.ro/stiri/arad/atenție-cui-dati-bani-unui-cerșetor-i-a-crescut-piciorul-lipsa-cand-l-au-ridicat-politistii.html>
- Baiee, H. A. H. (2013). Factors Contributing to Child Begging in Hilla City- Babylon- Iraq during the Year 2011. *Iraqi Journal of Community Meicine*, 3, 195–199. Citit în 20 ianuarie 2015 la <http://www.iasj.net/iasj?func=fulltext&aId=76343>
- Beggar. (f. d. a). In *Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus*. Citit în 25 mai 2014 la <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/>

- Beggar. (f. d. b). In *Oxford Dictionarie*. Citit în 20 ianuarie 2015 la <http://www.oxforddictionaries.com/>
- Cândva olimpic la matematică, acum cerșetor. (2011, 9 februarie). Citit în 20 ianuarie 2015 la http://www.realitatea.net/candva-olimpic-acum-cersetor_801423.html
- Câștigă în câteva ore cât alții într-o lună de muncă. Câți bani avea la el un cerșetor din Timișoara. (2013, 9 aprilie). Citit în 25 ianuarie 2015 la <http://stirileprotv.ro/stiri/timis/castiga-in-cateva-ore-cat-altii-intr-o-luna-de-munca-cati-bani-avea-la-el-un-cersetor-din-timisoara.html>
- Cel mai bogat cerșetor din România: face 500 de lei pe zi! (2012). Citit în 24 ianuarie 2015 la <http://debarbat.ro/divertisment/cel-mai-bogat-cersetor-din-romania-face-500-de-lei-pe-zi.html>
- Cerșetor. (f. d.). In *DEX online*. Citit în 25 mai 2014 la <http://dexonline.ro/definitie/cer%C8%99etor>
- Copil de 3 ani, salvat din stradă de asistenții sociali. La ce l-a supus chiar tatăl său. (2013, 6 decembrie). Citit în 20 ianuarie 2015 la http://www.realitatea.net/copil-de-3-ani-salvat-din-strada-de-asistentii-sociali-la-ce-l-a-supus-chiar-tatal-sau_1333913.html
- Coșmarul trăit de doi oameni ai străzii. Ce au pățit după ce au intrat pe mâinile unui clan care-i obliga să cerșească. (2014, 5 noiembrie). Citit în 24 ianuarie 2015 la <http://stirileprotv.ro/stiri/actualitate/cazul-cersetorului-batut-pana-a-intrat-in-coma-barbatul-a-fost-agresat-de-cei-care-l-exploatau.html>
- Crăciunul dublează câștigul cerșetorilor. (2013, 15 decembrie). Citit în 24 ianuarie 2015 de la <http://observator.tv/social/craciunul-dubleaza-castigul-cersetorilor-114473.html>
- Cum poți ajunge om al străzii: conflictele familiale și evacuările, principalele cauze. (2009, 26 noiembrie). Citit în 24 ianuarie 2015 la <http://www.antena3.ro/romania/cum-poti-ajunge-om-al-strazii-conflictele-familiale-si-evacuările-principalele-cauze-86014.html>
- Curelaru, M., & Neculau, A. (1998). Reprezentarea socială a sărăciei – impactul apartenenței sociale și al implicării asupra relației de ajutor. *Psihologia socială*, 2, 23–37. Citit în 20 ianuarie 2015 la <http://www.cecol.com/aspx/getdocument.aspx?logid=5&id=2b193e2541ed4074b1033aa585923272>
- Demascat de polițiști. Cerșetorul care simula o infirmitate pentru a sensibiliza trecătorii. (2012, 30 august). Citit în 20 ianuarie 2015 la http://www.realitatea.net/demascat-de-politisti-cersetorul-care-simula-o-infirmitate-pentru-a-sensibiliza-trecatorii_998458.html
- Fără să facă nimic, unii cerșetori câștigă 6000 de lei lunar. (2014, 29 august). Citit în 20 ianuarie 2015 la <http://observator.tv/social/fara-sa-faca-nimic-unii-cersetori-castiga-6000-de-lei-lunar-133808.html>
- Haina face românul mai milostiv. (2013, 3 mai). Citit în 20 ianuarie 2015 la <http://observator.tv/social/haina-face-romanul-mai-milostiv-99225.html>
- Herbei, C., Văsar, C., & Albu, M. (2014). Reprezentarea socială a cerșetorului, în România. În M. Albu (coord.), *Cercetări în psihologie și științele educației*, vol. II (p. 166–184). Cluj-Napoca: Editura Argonaut.
- În haine de cerșetor, cu salariu de director. (2008, 9 iulie). Citit în 24 ianuarie 2015 la <http://www.220.ro/video-news/In-Haine-De-Cersetor-Cu-Salariu-De-Director/VH7DbCpBLC/>
- Jean de la Craiova a rămas fără telefon mobil! I l-a furat un cerșetor, în timp ce se afla la o terasă. (2014, 4 aprilie). Citit în 20 ianuarie 2015 la <http://a1.ro/showbiz/vedete/jean-de-la-craiova-a-ramas-fara-telefon-mobil-i-la-furat-de-la-terasa-un-cersetor-id327210.html>
- Khan, J. H., Menka, D., & Ahmed, N. (2013). Availability of household facilities among beggars' households: A regional analysis. *Researchers World – Journal of Arts, Science & Commerce*, vol. I–IV, 3, 139–146. Citit în 20 ianuarie 2015 la http://www.researchersworld.com/vol4/issue3/vol4_issue3_1/Paper_15.pdf
- Kurniadi, M., Freesty, F., Kwan, K., Sharron, S., & Abraham, J. (2014). Are We Still Giving Our Money to Beggars? Prosocial Intention in between of Religion, Emotion, Corruption, and Government Policy Advocacy. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5(23), 1817–1826. Citit în 20 ianuarie 2015 la <http://www.mcsr.org/journal/index.php/mjss/article/viewFile/4724/4583>
- Mei-Guangyao WuXiuling Zhangfan Zhengwenyan Yexiuzhi Chenchen Hefenglan (2006). College students' attitude to the beggar and the correlation research with altruism. *Science of Social Psychology*. Citit în 20 ianuarie 2015 la http://en.cnki.com.cn/Article_en/CJFDTOTAL-SHXL200605003.htm

- Mendiant. (f. d.). In *Dictionnaires de français Larousse*. Citit în 25 mai 2014 la <http://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/>
- Mendier. (f. d.). In *Dictionnaires de français Larousse*. Citit în 25 mai 2014 la <http://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/>
- Mii de euro pentru a afla că sărăcia e principala cauză a cerșetoriei. (2013, 18 iulie). Citit în 21 ianuarie 2015 la <http://www.ziare.com/social/romani/mii-de-euro-pentru-a-afla-ca-saracia-e-principala-cauza-a-cersetoriei-1246845>
- Milă sau încurajarea cerșătoriei? Undița sau peștele? Cât câștigă un cerșetor în fața magazinelor Penny din Tr. Măgurele? (2015, 19 ianuarie). Citit în 24 ianuarie 2015 la <http://www.turnucustiri.ro/stiri-locale/8296-mila-sau-incurajarea-cersetoriei-undita-sau-pestele-cat-castiga-un-cersetor-in-fata-magazinelor-penny-din-tr-magurele>
- „Minune” în Pitești. Reacția unui cerșetor „paralizat”, atunci când polițiștii îi spun să se ridice din scaunul cu roțile. (2014, 12 iunie). Citit în 25 ianuarie 2015 la <http://stirileprotv.ro/stiri/social/minune-in-pitesti-reactia-unui-cersetor-paralizat-atunci-cand-politistii-ii-spun-sa-se-ridice-din-scaunul-cu-rotile.html>
- „Miracol la Constanța”. Cum reacționează un tânăr „fără mână” când i se oferă o Coca-Cola. (2013, 17 iulie). Citit în 25 ianuarie 2014 la <http://stirileprotv.ro/stiri/bizar/miracol-la-constanta-cum-reactioneaza-un-tanar-fara-mana-cand-i-se-ofera-o-coca-cola.html>
- Obișnuiești să ajuți? Este incredibil ce sumă a strâns un cerșetor într-o singură zi. (2014, 21 august). Citit în 20 ianuarie 2015 la <http://a1.ro/news/social/obisnuiesti-sa-ajuti-este-incredibil-ce-suma-a-strans-un-cersetor-intro-singura-zi-id361450.html>
- Papa Francisc: Priviți-i în ochi pe cei cărora le dați de pomană! (2013, 7 august). Citit în 21 ianuarie 2015 la http://www.realitatea.net/papa-francisc-priviti-i-in-ochi-pe-cei-carora-le-dati-de-pomana_1243049.htm
- Patru copii care erau obligați să cerșească au fost descoperiți într-un imobil părăsit. (2008, 12 septembrie). Citit în 20 ianuarie 2015 la http://www.realitatea.net/patru-copii-care-erau-obligati-sa-cerseasca-au-fost-descoperiti-intr-un-imobil-parasit_346606.html
- Polițiștii din Timișoara au prins un cerșetor ce avea la el 5.000 lei. (2008, 6 decembrie). Citit în 20 ianuarie 2015 la http://www.realitatea.net/politistii-din-timisoara-au-prins-un-cersetor-ce-avea-la-el-5-000-de-lei_408501.html
- Pomană. (f. d.). In *DEX online*. Citit în 25 mai 2014 la <http://dexonline.ro/definitie/poman%C4%83>
- Povestea cerșetorului cu 3 BMW-uri, care stă la hotel. Înainte de a rămâne infirm a lucrat în IT, dar azi câștigă mai bine din mila oamenilor decât dacă ar munci (2014, 13 ianuarie). Citit în 24 ianuarie 2015 la <http://www.incont.ro/social/povestea-cersetorului-cu-trei-bmw-uri-si-care-sta-la-hotel-inainte-de-a-ramane-infirm-a-lucrat-in-it-si.html>
- Reporterii Observator le-au oferit de muncă cerșetorilor, fără succes. Cu mâna întinsă câștigă 1.000 Euro pe lună. (2013, 21 ianuarie). Citit în 21 ianuarie 2015 la <http://a1.ro/news/social/exclusiv-reporterii-observator-le-au-oferit-de-munca-cersetorilor-fara-succes-cu-mana-intinsa-castiga-1000-euro-pe-luna-id145301.html>
- Scaffidi Abbate, C., & Ruggieri, S. (2008). A beggar, self-awareness and willingness to help. *Current Psychology Letters*, 24, 98-107. Citit în 20 ianuarie 2015 la <http://cpl.revues.org/document4233.html>
- Schema inedită a unui spărgător de locuințe din Hunedoara. Cum se camufla bărbatul înainte de lovitură. (2014, 21 august). Citit în 25 ianuarie 2015 la <http://stirileprotv.ro/stiri/social/schema-inedita-a-unui-spargator-de-locuinte-din-hunedoara-cum-se-camufla-barbatul-inainte-de-lovituri.html>
- Se prefăceau bolnave ca să ia bani de la trecători (2011, 23 septembrie). Citit în 20 ianuarie 2015 la http://www.realitatea.net/se-prefaceau-bolnave-ca-sa-ia-bani-de-la-trecatori-video_873088.html
- Stones, C. R. (2013). A psycho-social exploration of street begging: A qualitative study. *South African Journal of Psychology*, 43(2), 157–166. Citit în 22 ianuarie 2015 la <http://sap.sagepub.com/content/43/2/157.abstract>
- Țerbea, M. T. (2005). Begging – A way of surviving or a lifestyle. *Journal of Sociology*, 2, 43-47.

- Un bărbat din Valea Jiului și-a scos licență de cerșetor. (2007, 18 ianuarie). Citit în 20 ianuarie 2015 la http://www.realitatea.net/un-barbat-din-valea-jiului-si-a-scos-licenta-de-cersetor_37119.html
- Un bătrân cerșește bani pentru medicamente. (2013, 5 octombrie). Citit în 20 ianuarie 2015 la <http://observator.tv/social/un-batran-cerseste-bani-pentru-medicamente-110178.html>
- Un cerșetor are cont în bancă și face naveta cu taxiul la Botoșani. (2011, 24 februarie). Citit în 20 ianuarie 2015 la http://www.realitatea.net/un-cersetor-are-cont-in-banca-si-face-naveta-cu-taxiul-la-botosani_807330.html
- Ziua cerșetori, noaptea la hotel și cu bani în cont. (2010, 11 februarie). Citit în 20 ianuarie 2015 la http://www.realitatea.net/ziua-cersetori-noaptea-la-hotel-si-cu-bani-in-cont_699790.html